

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
GÜLŞEHİR MESLEK YÜKSEKOKULU
BANKACILIK VE SİĞORTACILIK PROGRAMI

Öğr.Gör. Müjdat Güngör

DERSİN ADI

BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ

2. HAFTANIN KONUSU

Sosyal Güvenlik Sisteminin Tanımı ve Temel Özellikleri

1) SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMININ ORTAYA ÇIKIŞI VE TARİHSEL GELİŞİMİ

Sosyal güvenlik sisteminin oluşumunu hazırlayan koşulların ilk olarak Batı ülkelerinde yaşandığını görmek mümkündür. Bu sürecin en önemli temel taşlarından biri Sanayi Devrimi'dir. Sosyal güvenlik kavramına ilk kez, 1929 yılında yaşanan Büyük Buhran'ın yarattığı sıkıntıları gidermesi amacıyla Amerikan Başkanı Roosevelt tarafından yürütülen 1935 tarihli Sosyal Güvenlik Yasası'nda yer verilmiştir. Böylece sosyal güvenlik, dünyada ilk kez yeni bir kavram olarak ortaya çıkmıştır.

Sosyal güvenlik, 12 Ağustos 1941 tarihinde Roosevelt ve Churchill tarafından imzalanan "Atlantik Beyannamesi"ne girmiş ve insanlığın en derin ve en yaygın bir arzusunu anlatan parolası olmuştur. Daha sonra ise sosyal güvenlik kavramı, 10 Aralık 1948 Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilen "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi"nde en geniş anlamıyla yer alarak, evrensel boyutlara ulaşmıştır. Beyannamenin 22. maddesinde; "herkes, toplumun bir ferdi olarak sosyal güvenlik hakkına sahiptir" denilmiş, ayrıca Anayasa'nın 60. maddesine; "herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilat kurar" hükmü konularak, bu hak sağlanmaya çalışılmıştır.

2) SOSYAL GÜVENLİĞİN TANIMI

"Sosyal güvenlik" kavramını açıklamaya yönelik yapılan tanımlar hemen hemen aynı özelliklere vurgu yapsa da, aslında sosyal güvenliğin tek bir tanımını yapmak pek mümkün olmadığından, farklı kaynaklarda farklı tanımlarla karşılaşılabilir:

- Sosyal güvenlik; insanların gelirlerine bakılmaksızın toplum huzurunu ve refahını bozan sosyal tehlikelerin verdiği zararlardan 'insan hakkı' ve esas itibarıyla de 'devlet görevi' olarak primli ya da primsiz sistemlerin kullanılması, kişilerin sosyal tehlikelerin zararlarından kurtarılma güvencesidir.

- En genel anlamıyla geleceğin belirsizliklerine ve risklerine karşı güvence arayışının bir ürünü olan sosyal güvenlik kavramı, bireylerin belirli risklere karşı korunmasıdır.
- Sosyal güvenlik; birey ve aileleri işsizlik, yaşlılık, emeklilik, hastalık ya da ölümden kaynaklanan statü ve gelir kayıplarına karşı korumayı ve sosyal hizmetler yoluyla bunların refah düzeylerini yükseltmeyi amaçlayan ‘kamu programı’ olarak tanımlanabilir.
- Sosyal güvenlik; mesleki, fizyolojik ve sosyo-ekonomik riskten ötürü, geliri veya kazancı sürekli ya da geçici olarak kesilmiş kimselerin, geçinme ve yaşama ihtiyaçlarını karşılayan bir sistemdir.

Bütün bu tanımlamalar ışığında sosyal güvenlik sistemini; bireylerin, istek ve iradeleri dışında gerçekleşebilecek sosyal riskler karşısında ekonomik güvence sağlayarak korunması ve zararların giderilmesi amacıyla, devlet tarafından düzenlenen kurum ya da kurumlar topluluğu olarak tanımlamak mümkündür.

3) SOSYAL GÜVENLİĞİN AMACI

- Sosyal güvenliğin en temel amacı, sosyal güvenliğin konusu olan risklere karşı insanlarda ekonomik anlamda emniyet duygusunun oluşumuna katkı sağlamaktır.
- Sosyal güvenliğin diğer bir amacı, çalışma gücünü korumak için, gelir kaynaklarını geçici ya da sürekli olarak kaybeden bireylere yardımcı olmaktır. Diğer bir ifadeyle, toplumu oluşturan tüm bireylerin geleceğe ilişkin endişelerini ortadan kaldırmak ve güven duygusunu tesis etmektir.

4) SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Sosyal güvenlik sisteminin temel özelliklerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Sosyal güvenlik bir sistemdir
- Toplumdaki tüm bireyleri kapsama amacını güder
- Her çeşit sosyal riski kapsamaya yöneliktir
- Sosyal güvenlik sistemini düzenleyen, devlettir.

5) ÖRNEK SORULAR

Soru-1) Sosyal güvenlik kavramına ilk olarak hangi ülkenin yasalarında yer verilmiştir?

- a) Amerika
- b) İngiltere
- c) Almanya
- d) Fransa

Soru-2) Aşağıdakilerden hangisi sosyal güvenlik sisteminin temel özelliklerinden değildir?

- a) Sosyal güvenlik bir sistemdir.
- b) Her çeşit sosyal riski kapsamaya yöneliktir.
- c) Sadece 30-55 yaş aralığındaki kişileri kapsama amacını güder.
- d) Sosyal güvenlik sistemini düzenleyen, devlettir.

Soru-3) Aşağıdakilerden hangisi sosyal güvenliğin amaçlarından değildir?

- a) Gelirini geçici ya da sürekli olarak kaybeden bireylere yardımcı olmak.
- b) Toplumunu oluşturan tüm bireylerin geleceğe ilişkin endişelerini ortadan kaldırmak.
- c) İnsanlarda ekonomik anlamda emniyet duygusunun oluşumuna katkı sağlamak.
- d) Öğrencilerin üniversite tercihlerine yardımcı olmak.

Soru-4) Dünyada Sosyal Güvenlik Sisteminin oluşumunda etkili olan en önemli gelişmelerden biri aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Fransız İhtilali.
- b) Sanayi Devrimi.
- c) 1. Dünya Savaşı.
- d) Amerikan Bağımsızlık Savaşı.

6) KAYNAKLAR

- Özdemir ÖZOK (2004). “Sosyal Güvenlik.” (TBB Dergisi, Sayı, 53, 31-34).
- Abdurrahman AYHAN (2012). “Sosyal Güvenlik Kavramı ve Sosyal Güvenlik İlkeleri.” (Sosyal Güvenlik Dergisi, Ocak 2012, Cilt 1, Sayı 1, 41-55).
- Melisa ERDİLEK KARABAY, Özgür AKPINAR, Neşe ÇOBAN ÇELİKDEMİR, Seher ARIKAN TEZERGİL, Hakan ÖZCAN ve İskender DEMİRBİLEK (2018). “Hayat Sigortaları ve Bireysel Emeklilik Sistemi.” (Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, No:1484).

- Sosyal Güvenlik Kurumu (www.sgk.gov.tr)
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (60. Madde)